

KÖZÉP-DUNA-VÖLGYI KÖRNYEZETVÉDELMI,
TERMÉSZETVÉDELMI ÉS VÍZÜGYI FELÜGYELŐSÉG

Kérjük, válaszában hivatkozzon iktatószámunkra!

Ikt. sz.: KTVF:14052-1/2011.

Tárgy: Délegyháza, 090/2, 090/4-44, 0107/7-8,
0107/10-31 és 0107/53-54 hrsz-ú
ingatlanokat érintő Településszerkezeti Terv
és Helyi Építési Szabályzat módosítása **2011 MÁJ 03.**

Előadó: Szabó László,
Sághy Melinda, Czuppon-
Lázár Márta, Farkasné
Török Edit, Tóth Sándorné

Hiv. szám: 1217-2/2011.

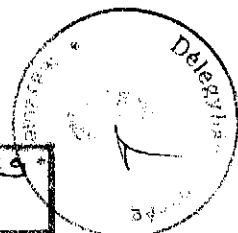
Handwritten signature: Szabó László

Dr. Riebl Antal
polgármester

Délegyháza Község Önkormányzat
Polgármesteri Hivatal

Délegyháza

Délegyháza Község 379	
Polgármesteri Hivatal	
Érkezett: 2011 MÁJ 04	Szám: 1217-2
Ögvyintő: <i>Szabó László</i>	Megtekint:

Tisztelt Polgármester Úr!

Délegyháza, 090/2, 090/4-44, 0107/7-8, 0107/10-31 és 0107/53-54 hrsz-ú ingatlanokat érintő Településszerkezeti Terv és Helyi Építési Szabályzat módosításával kapcsolatban

környezetvédelmi, táj- és természetvédelmi, valamint vízügyi szempontból az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 9. § (3) bekezdése, az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 5. § (3) bekezdése, valamint a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 347/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet 34. § (1) bekezdés c) pontja alapján

az alábbi véleményt adjuk:

A Településszerkezeti Terv, Helyi Építési Szabályzat tervezett módosítása táj-, természetvédelmi kijelölés alatt álló területet nem érint, **természetvédelmi érdekeket nem sért.**

Azonban felszín alatti vízvédelmi szempontból a módosítással nem értünk egyet.

A Felügyelőség részére korábban benyújtott a „Környezetvédelmi hatásvizsgálat a Délegyháza VII. – kavics bányatelken tervezett bányászati tevékenységre” c. dokumentum alapján megállapításra került, hogy a tervezett bányászat során a fedőrétegeket eltávolítják, és a felszín alatti víz ennek következtében felszínre kerül. Megállapításra került továbbá az is, hogy a tervezett tevékenység felszín alatti közegre gyakorolt hatása jelentős, nagymértékben befolyásolja a felszín alatti vízviszonyokat és a térség felszín alatti vízgazdálkodása szempontjából kedvezőtlen.

Levelezési cím: 1447 Budapest, Pf.: 541

E-mail: kozepdunavolgyi@zoldhatosag.hu

Telefon: 478-44-00, Telefax: 478-45-20

Honlap: <http://kdvktvf.zoldhatosag.hu>

Zöld Pont Iroda: 1072 Budapest, Nagydiófa u. 11.

Ügyfélfogadás: hétfőtől csütörtökig: 9⁰⁰ – 16⁰⁰-ig, péntek: 9⁰⁰ – 12⁰⁰-ig

Ügyintézési ügyfélfogadás: hétfő, szerda: 9⁰⁰ – 12⁰⁰, 13⁰⁰ – 16⁰⁰-ig, péntek: 9⁰⁰ – 12⁰⁰-ig

Az Alföldi Duna-völgy északi részén jelentős kiterjedésű kavicsteraszhalmaz található, ahol hosszabb ideje bányászati tevékenység folyik. A kavicskitermelés jelentősen módosítja a térség környezeti viszonyait, és számottevő hatással van a felszín alatti környezetre, elsősorban az első vízadó rétegben található talajvízre.

Az elmúlt évtizedek kavicsbányászatának köszönhetően a térségben több, számottevő területű bányató alakult ki.

Az összes nyílt vízfelület jelenleg már több mint 2000 ha, összesen 65 működő kavics és homokbánya található.

A folyamat jelenleg is tart, hiszen több üzemelő bánya mellett újakat nyitnak, illetve újak nyitását tervezik. Az egyre növekvő számú kavicsbánya és a kialakuló bányatavak alapvetően és véglegesen megváltoztatják a táj arculatát, környezeti adottságait. A bányaművelés után visszamaradó gödrökben lefolyástalan talajvíztó marad vissza. Ezáltal a tó a felszínről lefolyó szennyezéseket koncentrálna, mivel így a tó öntisztuló képessége igen csekély. A nagy szabad vízfelület létrejötte terület vízháztartása szempontjából alapvető változásokat indukál. Ez pedig a párolgás miatt jelentős, állandó többlet-vízvesztést jelent, így a tó, jelentős vízleszívó hatással is jelentkezik. A terület vízforgalmának megváltozása a víz mennyiségi, minőségi viszonyaira, és az élővilág életfeltételeire is kihat, továbbá a párolgás következményeként a terület mikroklímáját is megváltoztatja.

Tárgyi, Délegyháza község külterületén tervezett bányászati tevékenység területe szennyeződés érzékenységi besorolása alapján, felszín alatti vizek állapota szempontjából, a *felszín alatti vizek védelméről* szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet (továbbiakban: favR.) 2. számú melléklet 2. c) pontja, valamint a *felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról* szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet 1. számú melléklete alapján, olyan érzékenynek minősített térségbe esik, ahol számos, nagy területű, a talajvíz fedőrétegének eltávolításával létrehozott bányató, illetve jelenleg is működő homok- és kavicsbánya található.

Magyarország kistájainak katasztere I-II. (Marosi S. – Somogy S. szerk.; MTA Földrajztudományi Kutató Intézet, 1990.) alapján tárgyi térség az ország vízhiányos területei közé tartozik, a területre csapadék vonatkozásában erőteljesen negatív vízmérleg jellemző.

A talajvíz fedőrétegének eltávolítása, a párolgási veszteség nagymértékű növelésén túlmenően, a lakott területek közelsége miatt jelentősen megnövelné a talajvíz elszennyezésének veszélyét.

A fentieket megerősíti, a 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 96/2009. (XII. 9.) OGY határozat is, melyben a „1. Helyzetértékelés és kitekintés” című fejezet „1.2. A környezetállapot változása és hatásai” című alfejezetben a felszíni és felszín alatti víz és talaj állapotának értékelésében az alábbiakat rögzítik:

„A felszíni vízkészletünk döntően külföldi eredetű és mintegy 11 000 m³/év/fő körüli, amely az egyik legmagasabb érték Európában. Az országon belüli lefolyás (600 m³/fő/év) viszont a legkisebb a kontinensen. A felszíni készletek jelentős része nagy folyóink medréhez kötődik; az eloszlás egyenlőtlensége miatt a hozzáférés korlátozott. A vízkivételek, vízbevezetések és elterelések megváltoztathatják a felszíni víztestek természetes vízjárását, lefolyási viszonyait, olyan mértékben, hogy az már akadályozza az ökoszisztéma működését és a jó ökológiai állapot elérését.

Az elmúlt években az ország területének legnagyobb részén nem csökkent tovább a talajvízszint. A jelenlegi víztermelés, a természeti adottságoknak nem megfelelő

területhasználat és a meteorológiai hatások következtében kivételt a Duna-Tisza-közi Homokhátság jelent (a talajvízszint süllyedés 0,3-0,8 m).

A vízminőség alakulása szempontjából fontos körülmény, hogy a különböző víztípusok egymásra is hatnak: a szennyezett vízfolyás veszélyt jelent az általa táplált felszín alatti vízre vagy az állóvizekre, illetve fordítva. A szennyezett talajvíz károsíthatja a kisvízi időszakban táplált vízfolyás élővilágát, valamint kockázatot jelent az ivóvízellátás szempontjából kiemelt fontosságú mélyebb vízádóra. Egy lényeges, de kevésbé ismert probléma, hogy a nagyszámú, főként üdülési hasznosítású holtág, morotva, mesterséges tározó és kavicsbánya tó vízminőségi állapota a nagy tavakénál kedvezőtlenebb és ráadásul ezek nem is szerepelnek a fokozottabb védelmet jelentő tápanyag-érzékeny területek között.

A vizek jó ökológiai állapota szorosan összefügg az éghajlatváltozással. A várható éghajlatváltozás egyik fontos következménye, hogy kevesebb víz áll majd rendelkezésre, különösen az öntözés számára, de helyenként - a területi különbségek miatt - az ivóvízellátásra használt készletek is veszélybe kerülhetnek. A télvégi, tavaszi árvizek hamarabb, és az intenzívebb olvadás miatt növekvő csúcsokkal érkezhettek. A tavak vízforgalma átalakul, és várhatóan csökken a felületük, növekszik a tartózkodási idő és a sótartalmuk. A kisvízi hozamok csökkenése érzékenyebbé teszi a vízfolyásokat a szennyezőanyag-terhelésekkel szemben. Az éghajlatváltozás és a vízgazdálkodás integrált - a fenntarthatóságot messzemenően figyelembevevő - megközelítése indokolt, többek között a vízpótlás, a vízenergia hasznosítása, az öntözés, az ivóvízminőség javítás, árvíz- és belvíz védelem, aszály elleni védelem területein."

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (továbbiakban: Kvtv.) 1. § (1) bekezdésében foglaltak alapján a környezet védelmének célja az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet egészének, valamint elemeinek és folyamatainak magas szintű, összehangolt védelme, a fenntartható fejlődés biztosítása.

A Kvtv. 18. § (5) bekezdése kimondja:

„A környezet igénybevételét és használatát úgy kell megszervezni és végezni, hogy a vizek állapotára vonatkozó környezeti célkitűzések teljesüljenek, így különösen:

- a) a felszíni, és a felszín alatti vizek állapota ne romoljon,
- b) a felszíni és felszín alatti vizek jó állapota a külön jogszabály szerinti környezeti

követelmények teljesítése révén megvalósuljon.”

A Kvtv. 21. § (1) bekezdése szerint a vizek igénybevétele csak olyan módon történhet, amely a természetes folyamatokat és a vizek mennyiségi, minőségi megújulását nem veszélyezteti.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 15. § szerint a felszín alatti vizet csak olyan mértékben szabad igénybe venni, hogy a vízkivétel és a vízutánpótlás egyensúlya minőségi károsodás nélkül megmaradjon, és teljesüljenek a külön jogszabály szerinti, a vizek jó állapotára vonatkozó célkitűzések elérését biztosító követelmények.

A favR. 1. § alapján a rendelet célja a felszín alatti vizek jó állapotának biztosítása és annak fenntartása, valamint a hasznosítható készleteinek hosszú távú védelmére alapozott fenntartható vízhasználat.

A favR. 8. § c) pontja rögzíti, hogy a felszín alatti vizek jó állapotának biztosítása érdekében tevékenység csak úgy végezhető, hogy hosszú távon se veszélyeztesse a felszín alatti vizek jó állapotát, a környezeti célkitűzések teljesülését.

A favR. 9. § (1) bekezdés b) pontja szerint a felszín alatti vizek jó mennyiségi állapotának biztosítása érdekében a tevékenység nem vezethet a felszín alatti víztest kémiai és fizikai állapotromlásához, beleértve a káros víz(nyomás)szint emelkedését.

A favR. 9. § (5) bekezdés b) pontjában foglaltak alapján akkor végezhető olyan tevékenység, amelynek következtében a fedőréteg eltávolítása révén felszínre kerül a felszín alatti víz, ha biztosított az (1) bekezdés és a 10. § (1) bekezdés szerinti előírások teljesülése.

A bányászati tevékenység következtében pedig éppen a talaj fedőrétegének eltávolítása történik, amelynek következtében a felszín alatt elhelyezkedő felszín alatti víz kerül felszínre.

A Felügyelőség álláspontja alapján nem biztosított a favR. 9. § (1) és 10. § (1) bekezdés szerinti előírások teljesülése, így a területen bányászati tevékenység nem végezhető.

A klímapolitika és ezen belül az alkalmazkodási stratégia szempontjából elsősorban a talajok vízháztartási tulajdonságai a legfontosabbak, mert a talaj hazánk legnagyobb kapacitású, természetes víztározója. A talajok víztartó képességének megőrzése, illetve javítása a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás egyik fontos tényezőjének tekinthető, továbbá a talajok értékét a táperő helyett egyre inkább a rendelkezésre álló vízkészlet határozza meg.

A tervezési területre és tágabb térségére negatív vízmérleg jellemző. A közvetlen (víztermelés) és a közvetett (nyílt vízfelületek párolgása, a növényzet párologtatása) vízelvonás, valamint a csapadékból eredő utánpótlás egyensúlya felborult.

A mindenkori talajvízállást a természetes és mesterséges tényezők egyaránt befolyásolják. Az Alföld vízjárását befolyásoló természetes folyamatok közül a legfontosabbak a medenceperemek felől az alacsonyabb térszín felé tartó felszín alatti vízáramlás, a felszíni vízfolyások talajvízszint duzzasztó, illetve süllyesztő hatása, valamint az éghajlati viszonyok (csapadék-párolgás) alakulása.

A talajvízállást befolyásoló mesterséges tényezők közé tartozik a belvízmentesítésre és öntözésre létrehozott sűrű, kettős működésű csatornahálózat, a területen évtizedek óta folytatott intenzív kavicsbányászat során kialakult bányatavak párolgása, valamint a mezőgazdasági területek öntözési célú vízfelhasználása, melynek egy részét a kettős működésű csatornákon érkező vízből, másik részét a felszín alatti vízkivételekből elégítik ki.

A környezet egyes elemei közül számottevő hatás a felszín alatti környezetet, első sorban az első vízadó rétegben található talajvizet éri. Mind maga a bányászati tevékenység, mind a már felhagyott tavak – a természetes állapothoz képest- talajvízvesztést okoznak.

A tágabb környezet jelentősebb tavainak főbb adatai alapján (Délegyháza IV., XI. ill. Kiskunlacháza II.) a bányatavakban elhelyezett vízmérce adataiból szerkesztett diagram lefutásából egyértelműen látható, hogy a bányatavak vízszintjének alakulásában csökkenő tendencia mutatkozik. **Ugyanezen csökkenő tendencia figyelhető meg a területen működő más bányák, bányatavak üzemeltetői által Felügyelőségünk részére szolgáltatott vízszintmérési adatokból.** Erre a csökkenő tendenciára mutat rá a fentebb említett 96/2009. (XII. 9.) OGY határozat is.

A „Környezetvédelmi hatásvizsgálat a Délegyháza VII. – kavics bányatelken tervezett bányászati tevékenységre” c. dokumentum alapján elmondható, hogy a talajvíz átlagos szintje a vizsgált területen 94,0 mBf. körüli, mely jól igazodik, mind a bányatavak átlagos szintjéhez, mind pedig a vízrajzi törzshálózat kútjainak szintjeihez. A térségben több mint 35 törzsállomás üzemel eltérő hosszúságú idősorral, melyek a Vízrajzi Évkönyvekben és a Vízügyi Adatbankban is megtalálhatóak. Ezen állomások adatai alapján rendelkezésre állnak az egyes kutakban mért talajvízállások és azok 1990-2002 időszakra vonatkozó változásai, a havi közepes vízszintek szélső értékei, a vízszintingadozás, valamint a „közepes kisvíz” (a tó vizsgált pontján hosszabb idő alatt észlelt kisvízállások középértéke) és „nagyvíz”.

Az adatok ismeretében megállapítható, hogy a kutak közül néhány vízállása magasabb, kiegyenlítettebb. Ezek a Ráckevei-Soroksári Duna-ág, ill. a Duna-Tisza csatornához közelebb fekszenek, így inkább azok vízjárását tükrözik. Más kutak esetén jobban megfigyelhetőek a meteorológiai hatások okozta vízszíntingadozások. A talajvízjárásuk a sokéves átlaghoz hasonló, azonban a vízszíntingadozás sokkal erőteljesebb.

A dokumentum adatai a tervezett bányatelek közvetlen környezetének talajvízállására nem adnak pontos képet, de arra alkalmasak, hogy bemutassák a térségben kialakult bányatavaknak a talajvíz mennyiségi viszonyaira (vízszint) gyakorolt hatásait.

A talajvíz szintjének csökkenésében jelentős befolyásoló tényező a térségre jellemző számos engedéllyel, illetve engedély nélkül üzemeltetett talajvízre települő öntözőkút. A térségben az öntöző kutak hatásait a talajvíz mennyiségére vonatkozóan jelentős tényezőnek tekintik.

A regionális vízszintcsökkentő hatása tekintetében az öntöző kutak hatásai nem lehetnek számottevők, hiszen a felszín alatti vizek öntözési célú igénybevétele esetén a víz jelentős része visszakerül a talajvíztartó összletbe, a kitermelt és visszajutott mennyiség közötti különbség a növények vízfelvétele során realizálódik, egy kisebb hányada pedig - főleg a víztakarékos (drénhálózat, csepegtető öntözés) öntözési technológiák bevezetése miatt - párolgási veszteség.

A keletkező bányatónak a talajvízviszonyokra gyakorolt hatásait nem kellő hangsúllyal kezelik. A fedőréteg eltávolításával, majd a haszonanyag víz alóli jövesztésével a talajvíz felszínre kerül.

A visszamaradó bányatavak, tekintettel arra, hogy azok közvetlen kapcsolatban állnak a talajvízzel, fokozott figyelmet igényelnek, mivel minőségük befolyásolja a talajvíz minőségét, amennyiben szennyeződnek, a felszín alatti víz is közvetlenül szennyeződik, ezért a favR. előírásait kell érvényesíteni.

Figyelemmel arra, hogy jelenleg a vizsgált területre és tágabb térségére a negatív vízmérleg jellemző (aminek következtében a talajvíz szintje folyamatosan csökken), megállapítható, hogy ez a romló tendencia továbbra is fenn fog állni, tekintettel arra, hogy döntően az időjárási viszonyok, illetve a jelentős nagyságú szabad vízfelület párolgása idézi elő.

Az elmúlt időszakban a Duna-Tisza közén több sekély mélységű öntözőkút vált használhatatlanná a kutak öntözési igényben történő kiszáradása, illetve a vízhozamuk jelentős csökkenése miatt, ennek következtében a térségben egyre több az olyan új létesítésű öntözőkút, amely a mélyebb rétegekben elhelyezkedő, potenciálisan ivóvíz igények kielégítésére szolgáló víztartókra települ.

A fentiek alapján felszín alatti vízvédelmi, vízgazdálkodási szempontból, illetve az elővigyázatosság elve alapján, tárgyi településszerkezeti terv és helyi építési szabályzat módosítását felszín alatti vízvédelmi szempontból nem javaslom.

Továbbá zajvédelmi szempontból megjegyezzük, hogy a **jóváhagyandó önkormányzati rendelet-tervezet 2. § (4) bekezdésének átfogalmazása szükséges.** A Kvtv. alapfogalmakat meghatározó 4. §, valamint a *környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól* szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet (továbbiakban: ZR.) 2. §, amely a fogalom meghatározásokat sorolja fel, **nem tartalmazza a környezetvédelmi védőtávolság** fogalmát, így az nem azonosítható be.

Zaj szempontból a zajt kibocsátó tevékenységeknek a ZR. 5. § alapján a **hatásterületét** kell vizsgálni. A létesítmény zajvédelmi szempontú hatásterületének (a környezeti zajforrás hatásterületének) határát a ZR. 6. §-a alapján kell meghatározni.

A ZR. 9. § (2) bekezdése szerint: „A védendő területeket úgy kell kijelölni, hogy a külön jogszabály szerinti zajterhelési határértékek teljesüljenek.” A védendő (védett) terület fogalmát a ZR. 2. § p) pontja határozza meg.

Felhívjuk a figyelmet, hogy 2011. január 15-én hatályba lépett **a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Kormányrendelet**, egyidejűleg *a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról* szóló 21/2001.(II. 14.) Korm. rendelet hatályát veszítette.

A levegőterhelési határértékeket és levegőterheltségi koncentrációkat a *levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről* szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet alapján kell betartani.

A levegőterheltségi szint, a helyhez kötött légszennyező pontforrások, a diffúz források vizsgálatára, ellenőrzésére, értékelésére *a levegőterheltségi szint és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról* szóló 6/2011. (I. 14.) VM rendeletben előírtakat kell alkalmazni.

Jelen állásfoglalásunk nem helyettesíti a tervezett fejlesztések megvalósításához szükséges engedélyezési eljárások során megkérendő hozzájárulásunkat.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 9. § (8) bekezdése értelmében a jóváhagyott terv egy nyomtatott példányát a Felügyelőségnek ügyiratszámunkra hivatkozva megküldeni szíveskedjenek!

Budapest, 2011. április 22.

Dólla Eszter
igazgató

Kapják:

1. Délegyháza Község Önkormányzat Polgármesteri Hivatal
(2337 Délegyháza, Árpád u. 8.)
2. Duna-Ípoly Nemzeti Park Igazgatóság
(1525 Budapest, Pf.: 85.)
3. KDV-KTVF-VMO/FAV
4. Irattár

tértivevénnyel

tájékoztatásul

tájékoztatásul